

תנו, מיבעי ליה [היה צריך] התנא לומר, והייתי יודע בקל וחומר שכשר באופן הפשוט יותר, שהבעל אמר בעצמו לסופר שיכתוב.

אלא ודאי, שבסיפא מדובר אפילו באמר להם הבעל בלשון "תנו", והטעם שהגט כשר רק באופן שהבעל צווה בעצמו לסופר לכתוב, משום שהכא במאי עסקינן [כאן בסיפא במה מדובר] — **דלא אמר לבי תלתא** [לשלושה], אלא אמר לשנים, ובשנים מודה רבי מאיר, שאפילו אמר להם הבעל בלשון "תנו" כותבים הם בעצמם, שלא עשאו בית דין למנות אחרים לכתוב ולחתום, ואינם שלוחים לכך.

ומקשינן: כיון שיש צד היתר לומר לאחרים לכתוב באופן שהבעל אמר לשלושה בלשון "תנו", אי הכי [אם כך] "עד שיאמר הבעל לשלושה תנו" מיבעי ליה [היה צריך] התנא לומר, והייתי יודע בקל וחומר שכשר באופן הפשוט יותר שאמר הבעל בעצמו לסופר שיכתוב.

אלא צריך לומר: שהמשנה כולה כשיטת רבי יוסי היא,

ומה שנקטו ברישא שאמר הבעל בלשון "כתוב", לא נאמר לדייק שאילו אמר הבעל בלשון "תנו" בלא כתובו, שאומרים לאחרים ויכתבו,

אלא, והכא במאי עסקינן [כאן ברישא במה מדובר], הטעם שאינם יכולים למנות אחרים

לכתוב הגט, אינו משום שלא אמר להם הבעל בלשון "תנו" אלא משום דלא אמר להם הבעל בלשון "אמרו".

שאם היה אומר להם הבעל בלשון "אמרו" לסופר ויכתוב ולפלוני ופלוני ויחתמו, היו נעשים שלוחים על האמירה לאחרים, וכזה מודה רבי יוסי שהרי עשאו שלוחים לכך.

ומקשינן: כיון שיש צד היתר לומר לאחרים שיכתבו, באופן שאמר להם בלשון "אמרו", אי הכי [אם כך] "עד שיאמר להם הבעל בלשון אמרו" מיבעי ליה [היה צריך] התנא לומר בסיפא, והייתי יודע בקל וחומר שכשר באופן הפשוט יותר שאמר הבעל בעצמו לסופר שיכתוב.

ועוד קשה, מי מודה רבי יוסי באומר הבעל בלשון "אמרו" שיכולים השלוחים לומר את צווי הבעל לאחרים?

והתנן: כתב סופר את הגט ועד אחר חתם — **כשר** הגט, שיש בו עדות של שנים, כתב ידי הסופר, וחתמת האחר.

ואמר רבי ירמיה: חתם סופר שנינו, ולא כתב סופר, שרק אם חתם הסופר יחד עם העד האחר, אז כשר הגט.

ואמר רב חסדא: מתניתין המכשירה את חתימת הסופר מני [כשיטת מי היא]?

רבי יוסי היא, דאמר: מילי לא מימסרין עב-א לשליח ולכן אין לחשוש שמא הבעל לא צוה

אם כן משמיענו המשנה שסתמא כאחד מהשיטות, אבל אם הרישא רבי מאיר והסיפא רבי יוסי קשה מה חידשה המשנה.

מקשה, מה חידשה המשנה, הרי כבר שנינו לעיל [סו ב] את מחלוקת רבי מאיר ורבי יוסי, ובשלמא אם כולה רבי מאיר או כולה רבי יוסי,

לסופר לחתום, אלא צוה לשלוחו שיאמר לסופר זה לכתוב את הגט, ולאחרים לחתום, והשליח חשש שמא יתבייש הסופר לומר אין מקבלים אותו בעד ומחמת חשש זה צוה השליח לסופר לחתום. שהרי לפי יוסי אין שליחות למנות אחרים לשליח, ואם כן הסופר לא יקבל את מינוי השליחות לכתוב את הגט, אלא רק מפי הבעל עצמו.

ומכאן לומדים שרבי יוסי חולק גם כן באומר הבעל לשלוחים בלשון "אמרו" שאינם יכולים להעשות שלוחים.

כי וואי סלקא דעתך [אם תעלה בדעתך] לומר שמודה רבי יוסי באומר להם הבעל בלשון "אמרו" שנעשים שלוחים למסור אמירת דברים למנות אחרים.

אם כן נפיק מינה חורבה [יצא מכך חורבן] אם יתירו גט שיש בו חתם הסופר וחתומת עד אחד נוסף.

משום דזימנין [שפעמים] דאמר להו לשנים:

אמרו לסופר ויכתוב ולפלוני ולפלוני ויהתמו, ומשום כיסופא [בושה] דסופר, שיאמר כי אין מקבלים אותו בעד חיישי ומחתמי ליה [יחששו השלוחים לכושתו של הסופר, ויחתימו אותו], ובעל לא אמר שיעשו הכי [כך] ואם כן הגט פסול, ויכשירו אותו שלא כדין!

אלא חוזרת בה הגמרא: מחזורתא מתברר שצריך לומר כפי שאמרנו בתחילה, שרישא של המשנה כשיטת רבי מאיר והסיפא כשיטת רבי יוסי, אפילו שהשיטות חלוקות.

רב אשי אמר לתרץ את המשנה: כולה רבי יוסי היא, הסובר שאין שליחות לדברים,

ורישא של המשנה שאמר הבעל "כתבו" לאו דווקא באמר הבעל בלשון זה, אלא אפילו אמר "תנו" גם כן הגט פסול אם כתב אחר — כמו שמבואר בסיפא — עד שיאמר הבעל בעצמו לסופר ויכתוב.

וכך הוא דרך התנא: לשנות הדין הפשוט, ואחר כך להוסיף ולחדש עליו.

ובדרך לא מביעיא [לא נצרכה] קאמר התנא:

לא מביעיא [לא נצרכה] לומר באופן הפשוט היבא [היכן] דלא אמר הבעל לשלוחים בלשון "תנו" אלא אמר להם במפורש בלשון "כתבו" — שהגט פסול אם כתב אחר.

אלא אפילו אם אמר בלשון "תנו" — לא נעשו שלוחים למנות סופר שיכתוב את הגט, ואין הסופר כותב גט עד שישמע צווי מפי הבעל עצמו.

ולא מביעיא [לא נצרכה] לומר באופן הפשוט היבא [היכן] דלא אמר הבעל לבי תלתא [לשלושה] שאינם יכולים לצוות לאחרים לכתוב, כיון שלא נתמנו לכך.

אלא אפילו אם אמר לבי תלתא [לשלושה] שיכתבו, שעשאם בית דין — לא יכולים לצוות לאחרים לכתוב, כי אין שליחות לדברים בעלמא, למנות אחרים עבור הבעל.

ולא מביעיא [לא נצרכה] לומר באופן הפשוט היבא [היכן] דלא אמר להם הבעל בלשון "אמרו", שלא נעשו שלוחים במפורש, לומר לאחרים לכתוב ולחתום.

אלא אפילו אם אמר להם הבעל בלשון "אמרו" — נמי [גם כן] לא נעשים שלוחים לומר לאחרים שיכתבו ויחתמו, ואין אחרים

למנות את הסופר והעדים, אלא צריך שהסופר והעדים ישמעו את הבעל בעצמו.

ו"קולו" נכתב — לאפוקי [להוציא] מדרב [מדברי רב] כהנא אמר רב האומר שאם הוא חרש היכול לדבר מתוך הכתב, הרי הוא פיקח גמור, וכותבין ונותנין גט לאשתו⁽¹⁾. אלא יכול לגרש דווקא בשמיעת קולו של הבעל⁽²⁾.

מתניתין:

כבר שנינו לעיל בסוף פרק ראשון, שהאומר: תנו גט זה לאשתי, ומת — לא יתנו לאחר מיתה, לפי שאין גט לאחר מיתה.

על יסוד זה באה המשנה שלפנינו ללמד, שאם אדם נתן גט לאשתו ואמר לה: זה גיטך לאחר מיתה, או שאמר לה בכל לשון שמשמעו שלא יחול הגט אלא משמות, אינו גט, לפי שאין גט לאחר מיתה.

כותבים וחותמים עד שיאמר להם הבעל בעצמו.

תניא כוותיה [שנויה ברייתא כשיטתו] דרב אשי שאפילו באומר להם הבעל בלשון "אמרו" פוסל רבי יוסי גט שנכתב על ידי אחר שלא שמע מפי הבעל בעצמו.

ששנינו: כתב סופר את הגט לשמה וחתמו עליו עדים לשמה.

אף על פי שכתבוהו וחתמוהו ונתנוהו לו לבעל, והבעל נתנו לה — הרי הגט בטל.

עד שישמענו את קולו של הבעל שיאמר לסופר כתוב ולעדים חתמו.

ולכאורה המילים "שישמעו קולו" מיותרים, מדויק מדברי הברייטא:

ש"ישמענו" נכתב — לאפוקי [להוציא] ממאן דאמר [מדברי מי שאומר]: מודה רבי יוסי באומר הבעל בלשון "אמרו" שיכול השליח

לאפוקי מדרב כהנא, הכוונה למעט אף פיקח מכתובה.

ולפי שיטה זו, הטעם שמועיל הרכנת הראש אף על פי שכתובה אינה מועילה, מבארים הרשב"א [עא א ד"ה מאי עב א ד"ה קולן] ותוס' הרא"ש כאן והרא"ש לעיל [פרק האומר סי' יט] בשם רבינו תם, שהרכנה נחשבת כהשמעת קול כיון שמראה בגופו. עוד תירוץ כתב הרא"ש, כי דוקא בנשתתק שאי אפשר בענין אחר, הקילו בהרכנת הראש.

וכתב הבית יוסף שלפי התירוץ השני של הרא"ש צריך לומר כי מה שלא מועיל כתיבה, היינו חומרא דרבנן, ובאילם לא החמירו. וכתב שהנפקא מינה בין שני התירוצים אם מינוי שליח בכתב הוי פסול מן התורה או מדרבנן. וכתב עוד

1. מכאן הוכיחו הרי"ף והרא"ש [לעיל סו ב] שאין הלכה כרב, וכן כתבו החי' הר"ן והריטב"א כאן.

2. נחלקו הראשונים האם כוונת הגמרא למעט חרש או למעט כתיבה. הרמב"ן והרשב"א, החי' הר"ן והריטב"א בשם התוספות, כתבו שדוקא בחרש שאין לו דעת, לא מועיל מפי הכתב, אבל בפיקח מועיל מפי הכתב. וכן מדויק הבי"י [סימן קכ] מהרמב"ם [גירושין ב טז] שמכשיר בפיקח שציוה בכתב.

הראשונים מביאים שבתוספתא מבואר כי גם פיקח שכתב בכתב לא מועיל. ולכן כתבו הרשב"א והר"ן כי ראוי להחמיר גם בפיקח מתוך הכתב. ולפי שיטה זו מה שאמרו בגמרא

שלשונות אלו משמעותם שלא יחול הגט אלא אחרי שימות⁽⁴⁾.

לכן הדין הוא **שלא אמר כלום**⁽⁵⁾, שאין הגט חל לאחר מיתה⁽⁶⁾.

ואם אמר: הרי זה גיטך **מהיום אם מתי** [אמות], או שאמר: הרי זה גיטך **מעכשיו אם מתי** [אמות], שמשמעות לשונות אלו: שאם אמות, יחול הגט מהיום או מעכשיו.

אבל אם אמר לה בלשון שמשמעו שכשימות יחול הגט למפרע, משעה שנתן לה את הגט, הרי זה גט.

האומר לאשתו: הרי זה **גיטיך אם מתי** [אמות].

או שהיה חולה ואמר לאשתו: הרי זה **גיטיך** אם אמות **מחולי זה**.

הרי זה כאומר לה⁽³⁾: זה **גיטיך לאחר מיתה**,

אבל הרש"ש כתב שהמשנה נקטה את הלשון "הרי זה גיטך לאחר מיתה" משום הסיפא, שאם אמר לשון מהיום ולאחר מיתה הרי זה ספק גט.

4. הגמרא בבבא בתרא [קלו ב] מוכיחה מכאן שהחלות של הגט חלה לאחר מיתה, שאם חלות הגט הוא עם גמר מיתה למה אינו גט. ומוכיחים מכאן המחנה אפרים [זכיה ומתנה טז] והנתיבות המשפט [רמח י] שאפשר לתת גט או מתנה שיחול עם גמר מיתה דהיינו בזמן שהנותן גוסס.

5. הבית שמואל [קמה א — הובא בתורת גיטין] מקשה, למה האומר זה גיטך אם מתי או לאחר מיתה אינו גט, נאמר שהתנאי בטל והגט קיים כיון שלא כפל את תנאו. ותירץ, שאין כאן לשון תנאי אלא קביעת זמן. וכן מסיק הפני יהושע, שכאן אינו לשון תנאי אלא לשון קביעת זמן, שהגט יחול לאחר מיתה, ולכן אין צריך תנאי כפול. אבל מלשון רש"י [בעמוד ב ד"ה אם] משמע שהוא לשון תנאי.

6. בהגהות פורת יוסף דן למה אין גט לאחר מיתה, האם הטעם הוא משום שאין מי שיתן גט כיון שמת כבר או שהטעם הוא כי כיון שמת פקע השאירות ואינה אשתו ולכן אי אפשר לגרשה. ואפשר לתלות במחלוקת הר"י והריב"ם בתוספות בבבא בתרא [קיד ב] האם אחר מיתה

נפקא מינה, אם הקילו באלם שיועיל מינויו על ידי הכתב, שלפי התירוץ הראשון לא מועיל כיון שאינו מראה בגופו, ולפי התירוץ השני הקילו כיון שנשתתק. ועוד נפקא מינה, אם מועיל הרכנה בבריא.

וצריך ביאור מה הסברא של מי שסובר שלא מועיל כתיבה בפיקח, הרי אין צריך עדות אלא גילוי רצונו, וזה אפשר גם בכתיבה.

ומבאר החזו"א [סימן פה] שהפסול משום שיש בזה מינוי שליחות שלא בפניו. ולפי זה מקשה סתירה בר"ן, שלעיל [סו ב] סובר שמועיל מינוי שלא בפניו, ואילו כאן סובר שמינוי בכתב פסול.

ובאילת השחר [ד"ה והנה] מקשה, שלפי החזו"א יועיל כתיבה אם הבעל יכתוב בפני הסופר, ואם כן קשה למה אמרו בגמרא "לאפוקי מדרב כהנא", הרי אפשר, שרב כהנא, המכשיר כתיבה, מדבר דווקא באופן שכתב בפני הסופר.

3. כך מבאר התוס' יו"ט את כוונת המשנה: "זה גיטך אם מתי נעשה כאומר זה גיטך לאחר מיתה", כדי שלא יקשה מדוע הוצרכה המשנה לחדש זאת, שהרי כיון שמבואר ברישא שבאומר "זה גיטך אם מתי" אינו גט, כל שכן אם אומר במפורש "זה גיטך לאחר מיתה". וכתב שכן משמע מלשון הרמב"ם [גירושין ט יב], וכן כתב התוספות [כתובות ב ב ד"ה הרי].

ולא מתייבמת, מחשש שמא היה זה גט כשר, והרי היא גרושת האח שאסורה ליבם.

חולה שנתן גט לאשתו ואמר לה: זה גיטיך מהיום אם מתי [אמות] מחולי זה.

ועמד מחוליו והלך בשוק, ואחר כך חלה שוב ומת לאחר שחלה במחלתו השנייה.

הדין הוא שאומדין אותו: אם מחמת חולי הראשון מת, שמיתתו נגרמה לו מחמת מחלתו הראשונה, שאף על פי שעמד והלך בשוק, עדיין לא נתרפא כלול מאותה המחלה, ואפילו מת ממחלתו השנייה, אלא שמחלה זו באה לו אף היא ממחלתו הראשונה⁽⁸⁾.

הרי זה גט, שהרי נתקיים התנאי.

הדין, שהרי זה גט, כיון שמה שאמר "אם מתי" תנאי הוא, שאם ימות יחול הגט מחיים, ולא תהא אשתו זקוקה לייבום כשאינו לו זרע.

ואם אמר: הרי זה גיטיך מהיום ולאחר מיתה, הרי זה גט ואינו גט.

לפי שספק לנו, האם עיקר כוונתו שיחול הגט "מהיום", ומה שאמר "לאחר מיתה" נאמר בתורת תנאי, שהגט יחול בתנאי שימות, וכיון שמת נתקיים התנאי ונמצא שהוא גט משעת נתינתו, או שמא כוונתו לחזור בו ממה שאמר "היום", ואמר שלאחר מיתה יהא גט, ואין הגט חל לאחר מיתתו⁽⁷⁾.

ולכן אם מת הבעל בלא בנים, ונפלה האשה לפני יבם, חולצת, מחשש שמא לא היה זה גט, והרי היא ככל יבמה שאינה יכולה להנשא לאחר עד שיחלוץ לה היבם.

פקע השאירות.

הוא, האם עשה תנאי וכיון שלא כפל את התנאי, התנאי בטל והמעשה קיים, או שמא כוונתו לחזרה, ורצונו שהגט יחול לאחר מיתה ואם כן הגט בטל.

ומקשה הרעק"א שמלשון רש"י [ד"ה מהיום] משמע, שאם מת, התנאי התקיים ולכן חל הגט, ולא משמע ברש"י שהגט חל משום שהתנאי התבטל. ומתוך הרעק"א, שרש"י יפרש את המשנה כמאן דאמר [בקידושין סא א] שאין צריך תנאי כפול.

ובאילת השחר מתוך שאין כאן לשון תנאי מפורש, אלא יש כאן אומדנא דמוכח שכוונתו לתנאי, ובאופן זה אין צריך לכפול את התנאי, כמו שכתב התוספות [קידושין מט ב].

8. פי' הרשב"א והר"ן, ועיין תוספות רעק"א.

הרש"י בכתובות [ג ב] כתב שהטעם משום שאין המתים מגרשים. ורש"י לעיל [ט ב] כתב שהטעם משום שפקע רשותו. והקובץ שיעורים בבבא בתרא [קס ב אות תקפח] מביא את הראב"ד שמבאר כי הטעם שאין גט לאחר מיתה משום שצריך שהגט יעשה כריתות, ואחר מיתה כבר נכרתו. ומבאר הקובץ שיעורים משום שפקע קנינו ונעשית פנויה.

7. הרעק"א מקשה, איך מדובר במשנה, אם מדובר שלא כפל את תנאו, אם כן התנאי בטל והמעשה קיים, ואם כן הגט ודאי חל, ואם מדובר שכפל לתנאו ואמר: אם לא אמות לא יהיה גט מהיום, אם כן מדוע מסתפקים שמא חזר בו, והרי מלשון הכפל מוכח שאינו חוזר בו. ומתוך, שמדובר כשלא כפל לתנאו, והספק

ואם לאו, שאומדים אותו שנתרפא בינתיים מחולי זה, ומחמת מחלה חדשה שנתחדשה לו מת.

אינו גט, שלא נתקיים התנאי.

גמרא:

שנינו במשנה: זה גיטך אם מתי, אינו גט.

ורייקנין: אלמא [משמע] שלשון "אם מתי" כאומר לאחר מיתה דמי [נחשב], ולכן אינו גט.

ואולם הדר [חזר] התנא ותני [ושנה] בהמשך המשנה:

אם אמר הבעל התנאי בלשון: מהיום אם מתי, או מעכשיו אם מתי, הרי זה גט.

אלמא [משמע] שלשון "אם מתי" לאו כאומר לאחר מיתה דמי [נחשב].

שהרי מבוואר בהמשך המשנה שבאומר תנאי בלשון: "מהיום ולאחר מיתה", הרי זה ספק האם מה שאמר "לאחר מיתה" הוא תנאי, וחל הגט מהיום והרי זה גט, או שמא זה חזרה מדבריו הראשונים, ואינו גט, שאין הגט חל לאחר מיתה. ואילו באומר "מהיום אם מתי" פשוט למשנה שהגט חל מהיום, משמע שלשון "אם מתי" אינו נחשב כאומר "לאחר מיתה".

אם כן סותרים הדיוקים שבמשנה זה את זה.

אמר אביי: הלשון "אם מתי" — שתי לשונות משמע, שיש לזה משמעות כפולה.

משמע, כאומר תנאי שאם יתקיים תנאי זה שאמות יחול הגט מעכשיו.

ומשמע גם כאומר שיחול הגט לאחר מיתה. לכן, באמר לה מהיום — הרי זה כמאן דאמר לה במפורש מעכשיו דמי [נחשב], ואז בודאי משמעות "אם מתי" הוא לתנאי, שאם ימות יחול הגט מעכשיו.

ואם לא אמר לה מהיום — הרי זה כמאן דאמר לה במפורש לאחר מיתה דמי [נחשב], ואז בודאי משמעות "אם מתי" הוא, שיחול הגט כשימות.

שנינו במשנה: האומר זה גיטך אם מתי — לא אמר כלום.

אמר רב הונא: בכל זאת אם מת הבעל בלא בנים, ונפלה אשתו ליבום, וחולצת, ולא מתייבמת, שרב הונא מסופק שמא הוא גט.

ומקשינן: והא במשנה "לא אמר כלום" קתני משמע שאינו גט כלל.

ומתרצינן: לא אמר כלום שבמשנה, הכוונה שלא הואילו דבריו לתקנתה, כיון דאסירא לעלמא [שאסורה להנשא לאחרים] בגט זה, אבל וליבם נמי אסירא, משום שיש צד שהגט חל.

ומקשינן: והא מדשנינו בסיפא גבי אמר לה בלשון: מהיום ולאחר מיתה, שהדין שחולצת.

מכלל זה אתה למד לדייק, דברישא גבי האומר "זה גיטך אם מתי", שלא שנינו שחולצת, משמע שבדווקא נכתב רק בסיפא שחולצת, אבל ברישא אפילו יבומי נמי מיבמה! וקשה על רב הונא שאמר שחולצת.

ומתרצינן: אין להקשות מכאן על רב הונא, שכן מתניתין כשיטת רבנן החולקים על רבי

כן חליצה נמי לא תיבעי! שהרי הזמן שבגט מוכיח שהתכוון לגרשה מעכשיו.

וכי תימא [ואם תאמר], **שמספקא ליה לרב הונא אי הלכתא כרבי יוסי או אין הלכה כרבי יוסי**, ולכן החמיר כשתי השיטות, לומר שחולצת, מחשש שמא הלכה כרבנן והגט לא חל, והרי חייבת ביבום, ולא מתייבמת מחשש שמא הלכה כרבי יוסי והגט חל, והרי היא מותרת לשוק ואסורה ליבם.

ומי [וכי] מספקא ליה לרב הונא אם ההלכה כרבי יוסי או כרבנן?

והא [והרי] רבה בר אבהו חלש [חלה].

עול לגביה [נכנסו אליו] רב הונא ורב נחמן.

אמר ליה רב הונא לרב נחמן:

בעי מיניה [שאל ממנו] מרבה בר אבהו: האם הלכה כרבי יוסי, או אין הלכה?

יוסי בבבא בתרא [דף קלון] לגבי הכותב כל נכסיו לבנו, שצריך שיכתוב בשטר "מהיום ולאחר מיתה", ואם לא כתב כן הרי זה מתנה לאחר מיתה, וכמו כן כאן אם לא אמר "מהיום ולאחר מיתה" הרי זה גט לאחר מיתה ואינו חל, ואם נפלה ליבום, מתייבמת.

אולם **ורב הונא דאמר דבריו**, הוא אמר כשיטת **רבי יוסי, דאמר שם שאינו צריך לכתוב "מהיום ולאחר מיתה"** כיון ש**זמנו של שטר מוכיח עליו שמהיום נתן לו את גוף הקרקע**, ורק הפירות יאכל האב בחייו⁽⁹⁾.

כי רבי יוסי סובר, שאם לא התכוון לתת לו את הגוף מעכשיו, מדוע נכתב הזמן בשטר המתנה.

ולכן גם בגט, אם זמנו של הגט הוא מעכשיו, משמע שהתכוון שיחול הגט מעכשיו, גם אם לא אמר במפורש "מהיום"⁽¹⁰⁾.

ומקשינן: **אי רב הונא סובר כרבי יוסי, אם**

9. כך מבואר בגמרא בבבא בתרא [קלו א] שלגבי מתנה אם אמר "מהיום ולאחר מיתה" מפרשים את כוונתו, גוף מהיום ופירות לאחר מיתה.

אבל יעויין ברשב"ם [בבא בתרא קלו א ד"ה הכותב] שכתב, כי לאחר מיתה תהיה המתנה נגמרת, משמע מדבריו כמו הבית מאיר שקונה את הפירות רק לאחר מיתה.

10. כך פירש רש"י, שטעמו של רבי יוסי הוא, שאם לא התכוון שיחול מהיום מדוע כתב זמן בשטר המתנה, ומקשה הפני יהושע, אם כן מה הדמיון של גט למתנה, הרי בגט חייב לכתוב זמן [כמבואר במשנה לעיל יז א], וגט ללא זמן פסול [כמו ששינונו לקמן פו א], ואם כן אין ראייה מזה

9. כך מבואר בגמרא בבבא בתרא [קלו א] שלגבי מתנה אם אמר "מהיום ולאחר מיתה" מפרשים את כוונתו, גוף מהיום ופירות לאחר מיתה.

הרעק"א בתשובה [תנינא סימן פח] והקובץ שיעורים [בבא בתרא אות תסב] מקשים, איך אפשר למכור את הפירות שלאחר מיתה, והרי אין קנין לאחר מיתה. ומתוצים שבאמת מקנה את הגוף ואת הפירות מהיום, אלא שמשייר לעצמו את הפירות שעד המיתה, אבל הפירות שלאחר המיתה קונה כבר מהיום.

ומביא הרעק"א את הבית מאיר הסובר כי באמת קונה את הפירות רק לאחר מיתה, אלא שמחמת שהוא מקנה את הגוף מהיום, יכול

"מהיום ולאחר מיתה" משום דקסבר: זמנו של שטר מוכיח עליו ממתי התכוון שיחול. אם כן משמע ממעשה זה שרבו הונא ידע בוודאות שהלכה כרבי יוסי, ולא הסתפק בדבר.

עב-ב **אלא** צריך לומר שמספקא ליה לרב הונא **אי** מה שאמר רבי יוסי שכל שטר חל מהזמן הכתוב בו הוא גם באופן שהוסיף תנאי [שהגט יחול אם ימות] בעל פה בשעת מסירה.

אי לא אמר באופן זה, ורק באופן שהתנאי נמצא אצל הזמן בשטר יש לומר שהזמן מוכיח שמאותו יום התכוון שיחול, אבל באופן שאמר את התנאי בעל פה בשעת מסירה, יש לומר כי בשעה שמסרו לו את השטר חזר בו מהזמן שבשטר ומסרו על מנת שיחול לאחר מיתה, היות ולא אמר "מהיום".

אמר ליה רב נחמן: טעמא [טעמו] של דרבי יוסי לא ידענא [לא ידעתי], מדוע סובר שאינו צריך לכתוב בשטר שיחול "מהיום ולאחר מיתה", הלכה איבעי מיניה [אשאל ממנו]?

אמר ליה: אתה בעי מיניה [שאל ממנו] מה היא ההלכה, וטעמיה [וטעמו] של דרבי יוסי אנא אמינא [אני אומר] לך אחר כך.

בעי מיניה [שאל ממנו] רב נחמן מרבה בר אבוא: מה היא ההלכה.

אמר ליה: הכי [כך] אמר רב: הלכה כרבי יוסי.

לבתר דנפק [שיצא] מביתו של רבה בר אבוא.

אמר ליה רב הונא לרב נחמן: היינו טעמא דרבי יוסי, שאינו צריך לכתוב בשטר

לשיטתו [לעיל יז א] הסובר כי גט שכתוב בו רק שנה או חודש כשר לכתחילה, ולכן אם כתב בו יום, יש ראייה שכוונתו שיחול מעכשיו. וכן כתב המהרש"א [כתובות ב ב לתוד"ה דילמא], שלפי רבי יוסי הראיה כי התכוון שהגט יחול מעכשיו, הוא מזה שלא כתב רק חודש או שנה. השער המלך [גירושין ח א] כתב, ששיטת הרמב"ם לפי דברי הכסף משנה [גירושין א כו] הוא, שלכתחילה צריך לכתוב גם את היום בגט, ואם כן אין הוכחה מכתבת היום בגט שכוונתו שיחול מעכשיו.

ומבארים הכסף משנה [גירושין ח א] והשער המלך, כי זה הטעם של הרמב"ם שפסק בשטר מתנה [בזכיה יב טו] כרבי יוסי, ובגט [גירושין ט יב] פסק כמו רבנן. אבל הפני יהושע [לתוד"ה הכי] מקשה שחילוק זה לא מוזכר בגמרא.

שכתב זמן שכוונתו שיחול מעכשיו. ומתוך הפני יהושע, שכיון שלשון "אם" בגט, מתפרש בשתי לשונות, כמו שאמר אביו, לכן אומרים שזמנו של השטר מוכיח עליו שכוונתו ללשון של "מעכשיו". ורק לגבי מתנה כשאומר בלשון "אחר מיתה" ולא בלשון "אם", שהוא לשון שאינו מתפרש בשתי לשונות, שם הוצרך רש"י לפרש שטעמו של רבי יוסי משום שאם לא התכוון שיחול מעכשיו, מדוע כתב את הזמן בשטר.

התורת גיטין והקרני ראם [כתובות ב ב אות ב] מתרצים, שהוא היה יכול לכתוב בגט זמן שבו רוצה שיחול הגט, דהיינו לאחר מיתה, ובה מתקיים תקנת כתיבת זמן בגט, ואם כתב זמן של היום, יש ראייה שרצונו שיחול מהיום. המצפה איתן והבית אהרן מתרצים שרש"י